

EXIT ROBUR ET SECURITAS

Av professor HALVAR G. F. SUNDBERG

"Hinc robur et securitas — härav styrka och trygghet." Så lyder den svenska riksbankens stolta devis, som successivt fått stryka på foten på den ena sedeltypen efter den andra, senast på de nya tiorna och femtilapparna. Är detta symptomatiskt? Professor Halvar G. F. Sundberg analyserar problematiken och uppställer den förhoppningen, att myntförsämringen, om vi eventuellt tvingas återgå till guldmyntfoten ganska snart, icke skall ha hunnit så långt, att vårt fredliga land liksom de krigshärjade Finland och Frankrike måste bortta två nollar på sedlarna, utan att vi skall kunna nöja oss med att ta bort endast en nolla.

Myntrealisationerna 1719—1834

Gällande "fundamentallag" föreskriver i 72 §, att "riksdagen allena äger rätt att utgiva sedlar, som för mynt i riket må erkännas. Dessa sedlar skola, vid anfordran, inlösas av banken med guld efter deras lydelse".

Bakgrunden till grundlagens inlösningsstadgande, vilket ej ingick i paragrafens ursprungliga lydelse utan där infördes först vid 1850—1851 års riksdag, var erfarenheterna av upprepade myntförsämrings-epoker under föga mer än ett sekel. "Att fingra på myntet har hos alla folk i äldre tider varit en av de styrande ofta anlita utväg att bereda staten inkomster — för tillfället", konstaterade P. Fahlbeck i sin till regeringsformens hundraårsjubileum utgivna grundlagsedition. Han erinrar där också om Görtz' mynttecken — den ende svenske finansminister, som verkligen ställts till ansvar för en myntförsämring. Nödmyntens saga slutade väl icke fullt så drastiskt, som Snoilsky skildrat i dikten "På Vernamo marknad": "att kopparplåten, som igår för daler gått och gällt, numera gällde ingenting — och så var det bestämt". Men långt från sanningen voro orden icke; denna var dyster nog för dem, som naivt förlitat sig på alla statliga utfästelser, att plåten var "den höga kronans mynt och guld och silver värt". Genom kungl. förordningen den 23 april 1719 nedsattes sålunda mynttecknen till halva

värdet, d. v. s. till 16 öre silvermynt för dalern, varav dessutom endast 2 öre utbetalades, medan resten skulle utgå av kronans inkomster, ”så snart lägenheten sådant tillåta kan”, en lika föga bindande och givande utfästelse som dagens i omlopp varande hundrakronesedlars löfte om inlösen med guld enligt 1873 års lag om rikets mynt. När mynttecknen slutligen avlystes år 1724, nedsattes dessutom deras värde till 1 öre kopparmynt, d. v. s. till en nittiosjättedel.

Riksbanken övertog sedan med sedelpressens hjälp ”för en tid myntverkets roll att skapa underhålligt betalningsmedel”, för att åter citera nyssnämnde grundlagskommentator. Redan under hattarnas första tid måste banken genom kungl. plakat den 23 oktober 1745 befrias från att ”utleverera mer i plåtar, än vad till oundgängeligt skiljemynt betarves, när slantar ej äro att tillgå”. Efter mössornas finansiella styre, företeende åtskilliga om dagens erinrande drag, framtvingades den enligt kungl. kungörelsen och förordningen den 27 november 1776 verkställda myntrealisationen, då riksbankens skuldförbindelser, bankosedlarna, inlöstes till halva värdet. Gustaf III:s och Liljencrantz’ mästerliga myntreform som skapade vårt vackra och gedigna riksdalermynt, blev dock av kort varaktighet. Redan år 1790 hade vi åter fått ett oinlösligt sedelmynt, de s. k. riksgäldssedlarna, vilka sjönko till två tredjedelar av det därå angivna värdet och

vid den genom kungl. förordningarna den 4 november 1802 och 23 juli 1803 beslutna realisationen ersattes med bankosedlar. Dessa producerades emellertid under 1808—1809 års krig i sådan mängd, att de i sin tur nedgingo till halva värdet eller mindre. Först genom lagarna den 1 mars 1830 angående myntbestämning och för rikets ständers bank lyckades statsmakterna bringa reda i penningväsendet. Vid den i anslutning därtill genomförda 1834 års myntrealisation inlöstes slutgiltigt bankosedlarna till 37 ½ procent och riksgäldssedlarna till 25 procent av värdet.

Förtroendekrisens lösning

Det kan knappast giva anledning till förundran, att allmänhetens sålunda upprepade erfarenheter av statsorganens fördomsfria penningpolitik ansågs nödvändigöra särskilda åtgärder i syfte att återställa förtroendet till myntet och riksbanken. Allmänhetens rätt att under alla förhållanden utfå de av banken å sedlarna utfästa beloppen skulle garanteras genom att man för banken skapade ”ett lika ovillkorligt tvång, som för enskilda gäldenärer” att fullgöra sina finansiella åtaganden. Upprepade försök att lagstiftningsvägen trygga upprätthållandet av 1830 års lagar och myntväsendets framtida tillförlitlighet ledde slutligen till att man, vis av erfarenheten om vanliga lagbestämmelsers instabilitet, vid 1850—1851 års riksdag

fann den ordinära lagstiftningens väg otillräcklig och ansåg den högsta lagstiftningsformens, den svårubblicare grundlagstiftningens, garanti erforderlig för att riksbankens sedlar skulle "vid anfordran efter deras lydelse av banken med silver inlösas". Endast genom att "åt bankens skyldighet till ständig och orubblig silverutväxling mot banksedlar på stadgade realisationsgrunder giva kraften och garantien ej blott av civillag utan av grundlag" kunde man ernå tillräcklig säkerhet, att sedelns silvervärde skulle "under alla förhållanden oavkortat tillgodoräknas sedelns innehavare eller den, åt vilken han överläte densamma", uttalade sålunda konstitutionsutskottet vid 1847—1848 års riksdag.

Sedan Sverige genom lagen den 30 maj 1873 övergått till guldmyntfot, ändrades inlösenkyldigheten till att gälla "med silver eller guld" och vid tillkomsten av 1897 års lag om riksbankens sedelutgivningsrätt till "med guld" allenast.

Den sålunda mödosamt vunna garantien för sedelvärdet respekterades av riksbanken under mer än ett halvsekel, under vilken tid även landets penningväsende åtnjöt en fasthet, som tillvann riksbanken och statens utfästelser ett allmänt förtroende.

Första världskriget

Så kom första världskriget och därmed en situation, där värdet av

riksbankens utfästelser sattes på prov. Under några dagar vid krigsutbrottet skyndade nämligen en del misstänksamma eller nervösa personer att presentera sedlar till inlösen. Summan verkade knappast katastrofhotande; banken lättades på c:a 2 ½ miljoner av sitt guld-förråd å c:a 105 miljoner kronor. I stället för att genom fullgörandet av sin odisputabla skyldighet till "ständig och orubblig utväxling" återställa och upprätthålla förtroendet, greps bankledningen av panik och förmådde bankoutskottet och riksdagen att beträda den bekvämare vägen att åsidosätta grundlagen och inställa sedelinlösen. Åtgärden innebar ett klart och uppenbart lagbrott, vilket dessutom enligt 1934 års riksbankshistorik var formellt onödigt, ävensom reellt opåkallat. Först i efterhand vidtogs vid 1914 och 1915 års riksdagar till lagbrottets ratihabering sådan ändring av 72 § regeringsformen, att undantag från inlöseningskyldigheten skulle kunna medgivas vid, såsom det sades i den kungl. propositionen, "i första rummet det fall, att vårt land råkar i krig eller utsättes för krigsfara". Men även därför utan kunde "vid svår penningkris ett liknande behov" uppstå. Därjämte skulle för inlösningsundantaget krävas, "ej blott att förhållanden av angivna beskaffenhet föreligga, utan ock att på grund av desamma undantaget befinnes oundgängligen nödigt". Med stöd av denna grundlagsändring beslöts så befrielse från inlös-

ningsskyldigheten fram till den 1 oktober 1915, då riksbankens ledning hunnit lugna sig och sedelinlösningen återupptogs.

År 1920 sattes bankledningen på ett nytt prov. Den förda diskontopolitiken hade då lett därhän, att sedelvärdet sjunkit under guldvärdet. Professorn Eli Heckscher påpekade i en tidningsartikel förhållandet och den vinst, som sedelinnehavarna kunde göra genom att inväxla sina sedlar och spara guldet. Detta föranledde en del personer att följa anvisningen, vilket ledde till att guldkassan å c:a 265 miljoner lättades på några miljoner. Åter kände riksbanksledningen marken gunga under sina fötter och skyndade sig att på nytt hemställa om befrielse från inlösen-skyldigheten. Framställningen vidarebefordrades av regeringen till riksdagen. Här visade sig emellertid känslan för grundlagens och givna utfästelsers helgd icke vara lika död. Det uppenbara missbruket av undantagsstadgandet mötte sålunda kraftigt motstånd från bland annat herrar Örne, Wigforss, Clason, K. J. Ekman, Stendahl och Trygger: "någon särskilt svår kris för banken kan icke bli va tal om; och uti landet råder alls icke någon 'svår penningkris' av den utomordentliga omfattning, som grundlagen förutsätter för sedelinlösningens suspenderande". Även den affärsmoraliska sidan åberopades: "Ett står fast. *Genom texten på varje sedel har riksbanken högtidligen förbundit sig till*

att vid anfordran inlösa den med guldmynt. Någon *rättslig* grund att undandraga sig detta åtagande finnes icke. *Kan* det icke fullgöras, så är det en sak alldeles för sig. Då inträder det tillstånd, som i det enskilda ekonomiska livet kallas betalningsinställelse och som, om det icke kan hävas genom fullgörandet av betalningsskyldigheten eller genom överenskommelse med fordringsägarna, övergår i konkurs. En sedel är reellt sett detsamma som en av riksbanken utställd växel att vid uppvisandet lösas av utställaren. För varje enskild föreligger en ofrånkomlig plikt att infria en dylik förbindelse . . . Skall man kanske ställa mindre anspråk på Sveriges riksdag än på en liten lanthandlare, vilken som helst? *Riksdagen har garanterat, att de av riksbanken utställda sedlarna skola ha sitt fulla guldvärde.* Ha de genom den av riksdagen hittills gillade diskontopolitiken under sista tiden nedgått under detta värde, kan jag icke se annat, än att riksdagen, långt ifrån att själv lösa sig från garantien, måste ställa nödiga medel till förfogande för att fullgöra sin borgen" (Örne i första kam-maren).

Med knapp majoritet gick propositionen igenom, i andra kam-maren med den förseglade sedelns hjälp. Den bekväma vägen att lösgöra sig från sina utfästelser genom att härför utnyttja sin lagstiftningsmakt fortsatte riksbanksledningen därefter att anlita fram till den 1 april 1924, då banken

åter såg sig i stånd att fullgöra den ställda garantien.

1930-talets kris

Detta idealtillstånd varade i sju år. År 1931 hade Englands finanser kommit i sådant läge, att landet blev nödsakat att gå från guldet. Den svenska regeringen försäkrade högtidligen in i det sista, att något dylikt icke kunde ifrågakomma för Sveriges del, utan att guldinlösningsskyldigheten skulle fullgöras. Trycksvärtan hann knappast torka, innan sedelinlösningen på riksbankens begäran inställdes genom kungl. kungörelsen den 27 september s. å. Till stöd för åtgärden kunde denna gång åtminstone åberopas den av grundlagen år 1915 införda reservationen om sedelinlösningens inställande vid "svår penningkris", enär en krissituation av internationell omfattning förelåg. Huruvida åtgärden även var "oundgängligen nödig" är en annan fråga. Alla länder drogo i vart fall icke riksbanksledningens slutsatser av krisen. Metoden hade emellertid visat sig bekväm, och den har ockå fortlöpande utnyttjats under trettiofem år. Vad som skulle vara ett undantag för katastrofsituationer, har alltså blivit regel. Därvid har stadgandet i 72 § regeringsformen om svår penningkris åberopats fram till januari månad 1933. Därefter synes denna motivering hava ansetts överflödigt eller omöjlig. I verkligheten blev krisen tämligen snart övervunnen. De fortsatta befrielsekraven från sedelinlösningsskyldigheten, senast den

26 maj 1965, kunde därför måhända antagas uttrycka, att statsmakterna ansett sig hava gjort grundlagsstadgandet obsolet. Detta motsäges dock av att dispenserna endast avsett fixerade tidsperioder, vilket icke torde kunna annorlunda förklaras, än att besluten ansetts utgöra sådana "för viss tid" avsedda undantag, vartill § 72 bemyndigar. Att det varit "med stöd av undantagsbestämmelsen i § 72" som inlösenskyldigheten" satts ur kraft alltsedan år 1931, har jämväl varit författningsutredningens mening.

I krig har riket icke råkat och icke heller har landet, annat än under andra världskriget, ansett sig utsatt för krigsfara. De fortsatta dispenserna borde därför föranleda slutsatsen, att vårt land även efter 1933 oavbrutet befunnit sig i sådan "svår penningkris", att det varit "oundgängligen nödigt" att frikalla riksbanken från dess inlösenskyldighet. Denna mer än tre decennier långa krissituation skulle alltså icke hava kunnat avhjälpas av de social-demokratiska finansministrar, vilka med avbrott för den Bramstorpska sommarregeringen 1936 oavbrutet förvaltat finansministerportföljen och lett den ekonomiska politiken samt tillskrivit sig äran att efter kriget "ha klarat krisen". Vill man icke godtaga denna slutsats, finnes ej annan möjlighet än att beteckna de fortsatta dispenserna såsom en illojal maktanvändning, ådagaläggande att statsmakterna icke ställa samma moraliska krav på sig själ-

va som de göra på "allmän laglydnad" från medborgarnas, exempelvis de skattskyldigas sida, för att icke erinra om den dam, som ådömts frihetsstraff för den föga samhällsfarliga och på intet sätt ohederliga gärningen att spela grammofon för radioinnehavare, som vilja lyssna därpå. 1951 års sakkunniga för reglering av riksbankens sedelutgivningsrätt funno det också "otillfredsställande och vara ägnat att undergräva respekten för grundlagen att bibehålla regeringsformen 72 § oförändrad". Men "quod licet jovi non licet bovi." Skälet till denna olikformighet i laglydnadskravet lär vara att söka däri, att den fasthet i penningvärdet, som vid inlösensskyldighetens införande åsyftades, skulle hava utgjort ett hinder för den fortgående myntförsämring, som utgör ett karakteristiskt inslag i socialistisk politik. Denna skulle såsom naturligt är, omöjliggjorts av ett accepterande av de sakkunnigas tes, att "ett bevarat penningvärde borde vara utmärkande för ett rättssamhälle och i längden en oundgänglig förutsättning för ett ekonomiskt och socialt framåtskridande", en tes, som ock väckt arbetarrörelsens ogillande. Den fortlöpande "inflationen" är enligt auktoritativt uttalande det pris, som pensionärer, försäkringstagare, sparbanksinsättare och övriga långivare hava att erlægga såsom garanti för andras sysselsättning. Och det är givetvis föga påkostande att visa generositet med sina

medmänniskors pengar, särskilt när man själv har makt att kompensera sig för den åtföljande värdeförsämringen.

Från guld till silver

Guldinlösningsskyldighetens upphävande innebär, att statsmakterna i realiteten också undanröjt den garanti, som grundlagens 79 § velat giva myntets värdefasthet: "Förändring i rikets mynt till skrot eller korn, det vare sig till förhöjning eller avslag" kräver nämligen, i motsats till sedelinlösningsskyldighetens avskaffande, allenast ett enkelt riksdagsbeslut, något som erfarenheten visat kan vara lätt erhållbart. I verkligheten innebär dock guldinlösningens upphörande icke tillika, att vi upphört att äga en metallisk myntfot. Denna roll har i stället övergått från guld till silvret eller, exaktare uttryckt, skiljemyntens silverhalt. Enligt 1873 års lag om rikets mynt skulle en- och tvåkronestyckena hålla 80 procent silver och de 1935 införda femkronemynten 90 procent; hundra tvåkronestycken skulle innehålla 1 200 gram och hundra enkronestycken 600 gram samt hundra femkronestycken 2 250 gram fint silver. Sjuncker sedelvärdet under silvervärdet, kan uppenbarligen situationen från 1920 upprepas i den form, att allmänheten tillväxlar sig silver och tesaurerar mynten. Den tilltagande sällsyntheten av mynt med 1873 års silverhalt synes antyda, att detta även i viss mån blivit förhållandet. Penning-

värdeförsämringen har också numera nått därhän, att 1873 års silverkronas silvervärde med c:a tjuugo procent överstiger papperskronans värde.

Emellertid hemställde myntverket år 1942 att få nedsätta silverhalten, d. v. s. att få försämra myntet. Såsom skäl härför åberopades, att situationen på silvermarknaden undan för undan försvarats avsevärt, i det att importen fullständigt avstannat, varför det icke längre vore möjligt att tillgodose det växande behovet av skiljemynt av silver. I följd därav önskade myntverket sänka silverhalten från 80 eller för femkronestycken 90 till 40 procent. Detta skulle möjliggöra avsevärd ökning av silvermyntskvantiteten. Verkets åberopande av den av kriget orsakade silverbristen ter sig något egendomligt, enär myntverket samtidigt uttalade som sin uppfattning att övergången till det försämrade myntet borde vara definitiv, ehuru man kunde begränsa sig till en provisorisk åtgärd. Förslaget genomfördes under hänvisning till den "avgörande vikt", som myntverket fäst vid "möjligheten att inom landet erhålla de erforderliga metallerna". Därvid vidtogs dock den justeringen, att silverhalten skulle fastställas till "minst det angivna talet... varigenom möjlighet skulle föreligga att utan ny ändring av myntlagen utmynta jämväl mynt med en högre silverhalt". Departementschefen gjorde samtidigt gällande, "att skiljemyn-

tens metalliska värde redan enligt gällande regler avsevärt understiger deras penningvärde och saknar varje betydelse för dessa", med slutsatsen: "skiljemyntens sammansättning är alltså ett rent tekniskt spørsmål utan intresse ur penningpolitiska synpunkter".

Den givna motiveringen för myntförsämringen har uppenbarligen efter krigets slut förlorat all giltighet: något hinder för silverimport har därefter icke förelegat. Detta förhållande har likväl icke föranlett statsmakterna att återgå till ett fullvärdigare mynt. I stället har silverhalten i femkronestyckena år 1954 nedsatts, räknat för hundra stycken från 950,2 till 720 gram. Någon praktisk möjlighet att återställa silverhalten till förkrignivå föreligger icke heller, sedan papperskronans värde sjunkit under silverkronans. Departementschefens påstående om betydelselösheten av myntens metalliska värde har därvid visat sig äga likartad sanningshalt som förespeglingen, att silverhalten skulle höjas, när silverimporten åter kunde komma i gång. Därest nämligen silverhalten enligt 1873 års myntlag bibehållits eller återställts, hade riksbanken i verkligheten tvingats till en deflationspolitik, i det att myntlagens silverkrona kommit att fungera såsom ett slags silvermyntfot. 1942 års nedsättning av silverhalten upphäver väl ej i och för sig denna möjlighet, men den har uppskjutit silverkronans bromsverkan till dess papperskronans värde sjunkit

därhän, att detta värde fallit till något mer än hälften av 1873 års kronas. Det finns kanske anledning att antaga, att när inflationen nalkas denna nivå, en framställning är att vänta från myntverkets sida om en ytterligare myntförsämring eller om avskaffande av silvermyntet över huvud. Till och med koppermynten skola enligt uppgifter i pressen hava blivit för dyra för verket, varigenom alltså den nuvarande finanspolitiken skulle komma att slå det hittillsvarande görtzska rekordet i myntförsämring.

De nya sedlarna

På riksbankens från 1890-talets förra del stammande sedeltyper, fortfarande bevarade i 100-kronesedlarna, voro anbragta tvenne programmatiska deviser. Den ena innehåller den högtidliga utfästelsen, att Sveriges riksbank vid anfordran inlöser sedeln med guldmynt enligt lagen om rikets mynt av 1873, den andra utgöres av moder Svea med riksvapnet på ett postament, bärande den stolta inskriptionen: "Hinc robur et securitas". Båda deviserna uttryckte och ville uttrycka penningväsendets orubbliga tillförlitlighet och riksbankens ovillkorliga trovärdighet. Kvaliteten hos papper och tryck förstärkte ytterligare intrycket av soliditet.

Såsom antytts hava dessa sedeltyper numera avskaffats eller skola avskaffas. Detta har skett stegvis. Därvid har först utfästelsen om sedelns inlösen borttagits; den stred

påtagligen alltför uppenbart mot verkligheten. Den saknades på de år 1939 införda 10 000-kronesedlarna och enahanda var förhållandet enligt 1941 års kungörelse om nya tio-kronesedlar, liksom med 1948 års femmor och med 1952 års tusenkronesedlar. Däremot synes man, om också något halvhjärtat eller besvärat, hava ansett sig kunna bibehålla devisen om riksbankens styrka och säkerhet. På 10 000-kronesedlarna saknades den helt, men på tiorna kunde man, om ock med någon svårighet, på sedelns baksida urskilja "motivet tre kronor, omväxlande med texten hinc robur et securitas". På femmorna hade devisen fått liknande diskreta placering och enahanda blev förhållandet på tusenlapparna.

På de nya sedeltyper med 10- och 50-kronebeteckningar, som i år utgivits av riksbanken, har denna nedrustning fortsatt. Sålunda ha där borttagits icke blott utfästelsen att inlösa sedeln enligt lagen om rikets mynt utan även påståendet om bankens "robur et securitas", en onekligen påkallad åtgärd, enär det torde överstiga bankens förmåga att inlösa den fortlöpande genom riksdagsbeslut ökade sedelstocken, vars marginaler banken för övrigt ej alltid ansett sig behöva respektera. Enligt 1934 års lag för Sveriges riksbank äger nämligen banken utgiva sedlar till ett belopp, som motsvaras av dubbla summan av bankens metalliska kassa och därutöver till ett belopp av 350 miljoner kronor. Om sådant

med hänsyn till utomordentliga omständigheter prövas nödigt, kan beloppet av statsmakterna höjas med ytterligare 350 miljoner. Riksbankens guldkassa torde sålunda för närvarande motsvara något över 1 miljard guldkronor, vilket skulle möjliggöra en sedelmängd av c:a 2,4 miljarder. Den senast medgivna sedelstocken är däremot 9,7 miljarder. Förhållandet synes tämligen väl belysa papperskronans värdefall. Att de nya femtiolapparna, vilkas typ och utseende knappast ger något vederhäftighetsintryck, smyckats med Gustaf III:s bild ersätter knappast den borttagna devisen, då det väl måste antagas, att det icke är den konung, vilken införde 1776 års solida riksdalermynt, som härigenom hyllas. Snarare synes bilden bringa i erinran det ekonomiska lättsinne, som ledde till utfärdandet av de surrogatartade riksgäldssedlarna. Om, såsom i pressen uppgivits, ej ens de nya sedlarnas färg är hållbar, skulle detta förhållande framstå såsom en ytterligare illustration av sedelvärdet.

Papperskronan — framtidens mynt

Både 1950 års sakkunniga och författningsutredningen synas utgå ifrån att den reservation för en återgång till guldmyntfoten, som de återkommande tidsbegränsade befrielsefrågor från inlösningskyldigheten skulle innebära, är meningslös och föreställningen om en dylik återgång en illusion. Papperskronan skulle sålunda vara vårt fram-

tida mynt — med årligen sjunkande värde. Hållfastheten i nämnda antagande torde likväl kunna ifrågasättas. Tecken hava framkommit, som kunna tyda på att pappersmyntets tidsålder kan nalkas sitt slut. I dylikt fall skulle författningsutredningens förslag om borttagandet ur grundlagen av stadgandet om riksbankens sedelinlösningskyldighet hava kommit något sent och hänföra sig till en situation, som måhända snart icke längre komme att föreligga. Den franske statschefen antydde sålunda i fjol önskvärdheten och möjligheten av ett återupptagande av guldbetalningarna, och en omfattande handel med guldplantser på kontinenten synes visa, att guldets ingalunda helt förlorat ställningen av spararnas värdemätare. Ett återupplivande av guldmyntfoten skulle betyda Västeuropas frigörelse från beroendet av den amerikanska dollarn, vilket också synes hava utgjort ett av skälen till det franska kravet. Om, såsom ingalunda lär vara uteslutet, EEC-marknaden lyckas skapa en gemensam grundvaluta för sina medlemmar, torde denna i styrka och betydelse väl kunna upptaga tävlingen med dollarn och därigenom skapa fasta valutaförhållanden i Västeuropa. Några svårigheter för Schweiz att anknyta därtill skulle knappast förefinnas, och även i ett par andra EFTA-länder framträder tendenser mot EEC-marknaden. Att vårt land i längden skulle kunna undgå att säga "ja till Europa" ter sig föga sannolikt, dess-

mer som det engelskdominerade EFTA:s hållfasthet ter sig tvivelaktig såväl med hänsyn till pundets undergrävda ställning som Storbrianniens egen begränsade respekt för denna överenskommelse.

I ett sådant läge skulle på riksbanken komma att ställas de krav, vars fullgörande utfästes på de äldre sedeltyperna. Det må väl hoppas, att myntförsämringen då icke hunnit fortskrida så långt, att vi, liksom de krigshärjade Finland och

Frankrike, måste stryka två nollor på sedlarna, utan att vi, såsom resultatet av tre decenniers socialdemokratisk finanspolitik, kunna åtnöjas med en myntrealisation genom borttagandet av endast en nolla. Härigenom skulle i dagens läge ungefärligen återställas kronans köpkraft enligt lagen om rikets mynt av den 30 maj 1873 och devisen "Hinc robur et securitas" kunna återinföras.

Om MO

Till detta skall här blott läggas förhoppningen, att regeringsmakten städse måtte ihågkomma, att effektiv kontroll först och sist är dess egen oavvisliga plikt. Utövas sådan efter det verkliga livets krav utan byråkratiskt beskedlighetsmakeri men också utan undfallenhet för demokratiska dagsvindar, så skall M.O.-ämbetet visa sig icke endast onödigt utan även och framför allt ofarligt.

Svensk Tidskrift 1915